

Analiza wyników egzaminu maturalnego z geografii

1. Opis zestawu egzaminacyjnego

Opis arkuszy egzaminacyjnych

Arkusze egzaminacyjne zostały opracowane dla dwóch poziomów wymagań:

- Arkusz I (MGE-P1A1P-052) – poziom podstawowy.
- Arkusz II (MGE-R1A1P-052) – poziom rozszerzony.

Opis zestawu zadań w arkuszu I

Arkusz egzaminu maturalnego z geografii dla poziomu podstawowego składał się z 38 zadań. W arkuszu umieszczono 28 zadań otwartych (74% punktów) i 10 zamkniętych (26% punktów). Wśród zadań otwartych dominowały zadania krótkiej odpowiedzi. Wśród zadań zamkniętych zastosowano głównie zadania wielokrotnego wyboru i zadania na dobieranie.

Arkusz składał się z 15 stron, zawierał dwa barwne załączniki – mapę topograficzną rejonu Babiogórskiego Parku Narodowego oraz mapę stref klimatycznych Ziemi. W zadaniach arkusza I wykorzystano także inne materiały źródłowe, w tym przekrój topograficzny, przekrój geologiczny, mapy tematyczne, tabele z danymi statystycznymi oraz tekst źródłowy. Załączniki stanowiły podstawę wnioskowania o przyrodniczych i antropogenicznych cechach środowiska. Czas przeznaczony na rozwiązanie wszystkich zadań wynosił 120 minut. Za pełne rozwiązanie wszystkich zadań zdający mógł otrzymać 100 punktów.

Zadania egzaminacyjne przyporządkowano do haseł *Podstawy programowej* i *standardów wymagań egzaminacyjnych*.

Tabela 1. Liczba zadań według standardów i *Podstawy programowej*

Numer standardu			Numer <i>Podstawy programowej</i>									
I	II	III	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
13	18	7	16	6	4	1	2	1	2	2	2	2

Tematyka zadań dotyczyła dziesięciu haseł *Podstawy programowej*. Najwięcej zadań ułożono do takich treści nauczania, jak *Funkcjonowanie systemu przyrodniczego Ziemi* oraz *funkcjonalne i przestrzenne powiązania oraz wzajemne zależności w systemie człowiek–przyroda–gospodarka*. Zadania z tych zakresów stanowiły ponad połowę (57%) ogółu zadań w teście. Sprawdzano tu wiadomości i umiejętności zdających z zakresu takich zagadnień, jak:

- cyrkulacja powietrza w strefie międzyzwrotnikowej,
- typy klimatów oraz zależności roślinności od klimatów na Ziemi,
- elementy hydrosfery, w tym cechy wód podziemnych, cechy lodowców oraz rozumienie podstawowych terminów z zakresu hydrologii,
- cechy gleb, przyczyny ich degradacji oraz rolnicze wykorzystywanie gleb,
- problemy powstające w środowisku przyrodniczym wskutek gospodarczej działalności człowieka.

Czternaście pierwszych zadań zdający rozwiązywali korzystając z fragmentu barwnej mapy turystycznej *Babia Góra i Zawoja* w skali 1:30 000. Zdający rozwiązywali zadania sprawdzające głównie umiejętności z zakresu standardu II (*Korzystanie z informacji*), w tym:

- posługiwanie się skalą mapy i wykonywanie obliczeń na mapie,
- rozpoznawanie metod prezentacji zjawisk na mapie,
- odczytywanie informacji geograficznych zapisanych na mapie i przekroju topograficznym,
- wykorzystywanie mapy do wyjaśniania prostych zależności astronomiczno-geograficznych,

- opisywanie cech krajobrazu i odczytywanie cech zagospodarowania terenu przedstawionego na mapie,
- ocenianie atrakcyjności turystycznej obszaru,
- identyfikowanie i opisywanie obiektów na mapie,
- opisywanie typu zabudowy i odczytywanie uwarunkowań jej rozmieszczenia.

W pozostałych zadaniach od zdających wymagano wiadomości i umiejętności z zakresu geografii społeczno-gospodarczej i politycznej. Większość zadań z tego działu geografii odnosiła się do współczesnych problemów demograficznych oraz przemian społeczno-gospodarczych i politycznych zachodzących w Polsce i na świecie. Tematyka zadań dotyczyła następujących zagadnień:

- rozmieszczenie ludności na świecie,
- struktura demograficzna i migracje ludności w Polsce,
- prawidłowości rozwoju transportu na świecie,
- rola surowców energetycznych w gospodarce,
- przyczyny i cechy zróżnicowania gospodarczego świata,
- ocena procesu globalizacji świata,
- rejony i przyczyny konfliktów na świecie.

Najwięcej punktów za rozwiązanie zadań arkusza I zdający mogli otrzymać z obszaru standardu II *Korzystanie z informacji* (51% punktów). Blisko jedną trzecią punktów (30%) można było uzyskać za rozwiązanie zadań standardu I *Wiadomości i rozumienie*, a pozostałe punkty (19%) za rozwiązanie zadań z obszaru standardu III *Tworzenie informacji*.

Opis zestawu zadań w arkuszu II

Arkusz egzaminu maturalnego z geografii na poziomie rozszerzonym składał się z 33 zadań, w tym 26 otwartych i 5 zamkniętych oraz 2 o charakterze zamknięto-otwartym. Ogółem za polecenia otwarte można było uzyskać 89% punktów, a za polecenia zamknięte 11% punktów. Arkusz składał się z 15 stron. W arkuszu dominowały zadania otwarte krótkiej odpowiedzi (26). Wśród zadań zamkniętych (7 zadań) zastosowano głównie zadania wielokrotnego wyboru i na dobieranie. W 18 zadaniach zdający korzystali z materiałów źródłowych, w tym z 4 załączników barwnych dołączonych do arkusza na oddzielnej karcie. Materiały źródłowe załączono w formie rysunków, schematów, tabel, diagramów, map tematycznych, wykresu oraz tekstu źródłowego.

Za pełne rozwiązanie wszystkich zadań zdający mógł otrzymać 100 punktów. Czas przeznaczony na rozwiązanie wszystkich zadań wynosił 120 minut.

Zadania egzaminacyjne przyporządkowano do haseł *Podstawy programowej i standardów wymagań egzaminacyjnych* dla poziomu rozszerzonego.

Tabela 2. Liczba zadań według standardów i *Podstawy programowej*

Numer standardu			Numer <i>Podstawy programowej</i>			
I	II	III	1	2	3	4
14	14	5	–	12	13	8

Tematyka zadań dotyczyła czterech haseł *Podstawy programowej*. Najwięcej zadań ułożono do takich treści nauczania, jak *System przyrodniczy Ziemi* oraz *system społeczno-gospodarczy świata*. Zadania z tego zakresu stanowiły 84% ogółu zadań w teście. Z zakresu *Systemu przyrodniczego Ziemi* sprawdzano wiadomości i umiejętności odnoszące się do:

- przyrodniczych następstw ruchów Ziemi,
- czynników rzeźbotwórczych na Ziemi (w tym do działalności wiatru, lodowców, morza),
- formacji klimatyczno-glebowo-roślinnych,
- reżimów rzek, powodzi,
- ruchów wody morskiej,
- zjawisk klimatycznych i meteorologicznych,
- genezy głównych surowców mineralnych.

Z zakresu *Systemu społeczno-gospodarczego świata* sprawdzano wiadomości i umiejętności obejmujące zagadnienia:

- **ludność świata i Polski**, w tym: przyrost naturalny, prawidłowości w długości trwania życia ludności w Polsce i w wybranych krajach, migracje ludności, różnicowanie rasowe ludności i jego skutki,
- **gospodarcza działalność człowieka i współczesne tendencje gospodarki światowej**, w tym: przyczyny głodu, zmiany w strukturze użytkowania ziemi, problemy energetyki, bilans handlu zagranicznego, skutki rozwoju nowoczesnych systemów łączności, skutki zjawisk społeczno-gospodarczych, jak np. inwestycje zagraniczne, konsumpcyjny styl życia ludności, przemiany w rolnictwie następujące wraz z rozwojem gospodarczym,
- **rozwój społeczno-gospodarczy**, w tym: mierniki rozwoju, współczesne procesy gospodarcze zachodzące w Polsce i na świecie, w tym restrukturyzacja i reprivatyzacja, zmiany w produkcji energii na świecie.

8 zadań ułożono do treści i umiejętności z zakresu *Relacje człowiek a środowisko*. Odnosiły się one do zagadnień:

- racjonalne gospodarowanie zasobami przyrodniczymi,
- przyczyny degradacji środowiska przyrodniczego na wybranych obszarach klęsk ekologicznych w Polsce,
- walory parków narodowych Polski,
- zmiany w środowisku wywołane budową sztucznych zbiorników wodnych,
- geograficzne uwarunkowania stanu zdrowia ludności,
- działania ograniczające emisję gazów cieplarnianych do atmosfery,
- przyczyny problemów środowiskowych na przykładzie Polski i Australii.

Za rozwiązanie zadań arkusza II zdający mogli uzyskać po 42,4% punktów z obszarów standardów I. *Wiadomości i rozumienie* i II. *Korzystanie z informacji* oraz 15,2% z zakresu standardu III. *Tworzenie informacji*.

Kartoteki arkuszy

Kartoteka arkusza egzaminacyjnego I

Zadanie	Sprawdzana czynność: Uczeń potrafi:	Treści Podstawy programowej wg standardu I	Numer standardu	Liczba pkt.	Rodzaj zadania
1.	przekształcić skalę liczbową w postać skali mianowanej	1	II.2.1	1	O
2.	wykorzystać skalę mapy do obliczania powierzchni	1	II.2.2a	1	O
3.	wymienione obiekty zlokalizować na mapie i zaznaczyć na przekroju topograficznym	1	II.1.1	2	Z
4.	opisać skalę pionową przekroju topograficznego	1	II.1.6	1	O
5.	obliczyć wysokość względną na podstawie mapy	1	II.2.2a	2	O
6.	rozpoznać metody prezentacji zjawisk zastosowane na mapie	1	II.1.3	2	O
7.	na podstawie mapy określić cechy krajobrazu spełniające podany warunek	1	II.3.1a	2	O
8.	wykorzystać własną wiedzę i mapę do wskazania obiektu, nad którym Słońce góruje najwcześniej i uzasadnić swój wybór	1.2	II.2.3	2	Z/O
9.	odczytać z mapy informacje dotyczące zagospodarowania terenu	3.8	II.3.1a	2	O
10.	odczytać i interpretować informacje geograficzne zapisane na mapie i na przekroju geologicznym	1.9	II.3.1a–c	3	O
11.	na podstawie mapy opisać krajobraz wzdłuż podanej trasy górskiej wycieczki	1	II.1.3	6	O
12.	podać przykłady walorów umożliwiających rozwój różnych rodzajów turystyki na podstawie informacji odczytanych z mapy	10.3	II.1.3	3	O
13.	przedstawić zgodnie z podanymi kryteriami konsekwencje rozwoju turystyki w okolicach Babiej Góry	10.6	III.1.1	3	O

Zadanie	Sprawdzana czynność: Uczeń potrafi:	Treści Podstawy programowej wg standardu I	Numer standardu	Liczba pkt.	Rodzaj zadania
14.	na podstawie mapy wyjaśnić i opisać układ przestrzenny miejscowości	7.1	II.3.1a i 1c	2	O
15.	uzupełnić schemat przedstawiający cyrkulację powietrza w strefie międzyzwrotnikowej	1.10	II.1.6	4	O
16.	wykazać się znajomością cech zbiorowisk roślinnych w zależności od klimatu	1.25	II.3.1c	4	Z
17.	na podstawie mapy przyporządkować typ klimatu i charakterystyczną dla niego roślinność	1.16, 17	II.1.2	4	Z
18.	na podstawie opisu podać właściwe terminy geograficzne z zakresu hydrografii	1.20	II.1.20	2	O
19.	przyporządkować podane cechy do lodowca górskiego i lądolodu	1.23	I.1.23	2	Z
20.	podać przykłady działań człowieka powodujących degradację gleb i wyjaśnić ich wpływ na urodzajność gleby	1.28	I.1.28	2	O
21.	podać przykłady działań ograniczających ingerencję człowieka w środowisko naturalne parków narodowych	2.8	I.2.8	2	O
22.	wskazać obszary o dużej i małej gęstości zaludnienia oraz czynniki, które o tym zdecydowały	4.1–4.2	I.4.1–I.4.2	3	Z
23.	wykazać się znajomością struktury demograficznej ludności Polski	5.4	I.5.4	3	Z
24.	na podstawie kartogramu porównać saldo migracji wskazanych województw i wyjaśnić przyczyny jego zróżnicowania	6.4	II.1.4	5	O
25.	wskazać cechy wód podziemnych na podanym obszarze (Żuławy Wiślane)	1.20	I.1.20	1	Z
26.	przedstawić przykłady powiązań w systemie: człowiek–przyroda–gospodarka tworząc schemat przyczynowo-skutkowy dotyczący rolniczego wykorzystania gleb	2.1	III.1.3	5	O
27.	na podstawie tekstu źródłowego sformułować problem natury przyrodniczej lub ekologicznej	2.2	III.2a	1	O
28.	na podstawie analizy tekstu ocenić skutki działalności gospodarczej dla środowiska przyrodniczego podając przykłady skutków negatywnych	2.7	III.2a	2	O
29.	na podstawie analizy tekstu dostrzec negatywne skutki społeczne decyzji politycznych	2.3	III.2c	3	O
30.	podać propozycję rozwiązania dostrzeżonych na podstawie opisu problemów społeczno-gospodarczych	3.1–3.4	III.3.1	3	O
31.	na podstawie analizy tabeli podać prawidłowości charakteryzujące transport kolejowy w wybranych regionach	3.7	II.3.2	3	O
32.	wskazać cechy społeczno-ekonomiczne krajów wysokorozwiniętych	8.3	I.8.3	3	Z
33.	uzasadnić zastosowanie wybranego wskaźnika demograficznego jako miernika poziomu rozwoju gospodarczego państw	2.3	III.1.5	2	O
34.	podać czynniki decydujące o przemianach w światowej energetyce	8.6	I.8.6	4	O
35.	wymienić pozaprzyrodnicze przyczyny słabego rozwoju gospodarczego państw Afryki	3.9	I.3.9	2	O
36.	wykazać się znajomością argumentów za i przeciw globalizacji	8.8	I.8.8	2	O
37.	wykazać się znajomością państw, w których podane narody walczą o uzyskanie niepodległości	9.1	I.9.1	3	O
38.	dobrać miejsca konfliktów do odpowiednich opisów	9.1	I.9.1	3	Z

Kartoteka arkusza II

Zadanie	Sprawdzana czynność: Uczeń potrafi:	Treści Podstawy programowej wg standardu I	Numer standardu	Liczba pkt.	Rodzaj zadania
39.	wykazać się znajomością przyrodniczych następstw ruchów Ziemi	2.5	I.2.5	2	Z
40.	wykazać się znajomością cech termicznych pór roku	2.29	I.2.29	2	Z
41.	utworzyć ciągi przyczynowo-skutkowe dotyczące przyczyn powstawania ruchów wody morskiej	2.33	I.2.33	3	O
42.	wykorzystać informacje zawarte w tekście oraz własną wiedzę do wyjaśnienia zjawisk meteorologicznych i ich następstw	2.27	II.1f.7	4	O
43.	na podstawie wykresu rozpoznać reżim rzek oraz podać przyczyny zróżnicowania wielkości ich przepływów	2.36	II.1f.7	3	Z/O
44.	wykazać się znajomością przyczyn zróżnicowania opadów na Ziemi	2.27	II.1f.7	4	O
45.	wykazać się znajomością warunków powstawania złóż surowców mineralnych w Polsce	2.20	I.2.20	3	O
46.	rozpoznać na podstawie rysunków typy wydym i wyjaśnić przyczyny zróżnicowania ich kształtu	2.17	II.1f.7	3	Z/O
47.	rozpoznać na podstawie rysunków typy wybrzeży i wyjaśnić genezę jednego z nich	2.17	II.1f.7	3	O
48.	utworzyć ciąg przyczynowo-skutkowy procesów rzeźbotwórczych związanych z działalnością lodowców i lodolodów	2.17	I.2.17	5	O
49.	uzupełnić na rysunku nazwy poziomów glebowych, podać nazwę typu genetycznego gleby i strefę klimatyczną, w której ona występuje	2.41–2.43	II.1.f.7	4	O
50.	wykazać się znajomością cech pięter roślinności górskiej w Polsce	2.47	I.2.47	2	O
51.	wykonać obliczenia przyrostu naturalnego, migracyjnego i rzeczywistego ludności na danym obszarze	3a.2	II.1f.6c	3	O
52.	wskazać główne rasy ludności uczestniczące w konfliktach na wybranych obszarach	3a.3	I.3a.3	2	O
53.	podać argumenty świadczące o zmianach w użytkowaniu ziemi na wskazanych obszarach	3b.5	III.2.2	3	O
54.	przedstawić za pomocą wykresu prognozowane zmiany salda migracji, argumentować przewidywane zmiany	3a.1	II.1d.3	4	O
55.	wskazać kierunki ruchu ludności w obrębie aglomeracji miejskiej	3a.1	I.3a.1	2	Z
56.	wykorzystać informacje i własną wiedzę do wyjaśnienia procesów osadniczych	3a.1	II.1f.7	2	O
57.	wykazać się znajomością procesów gospodarczych zachodzących w Polsce pod koniec XX wieku oraz ocenić ich konsekwencje	3c.4	III.2.4	4	O
58.	przedstawić i wyjaśnić przyczyny zmian w produkcji energii elektrycznej oraz ocenić wybrane wskaźniki ekonomiczne jako mierniki poziomu rozwoju gospodarczego	3c.1	II.1f.7	4	O
59.	podać przykłady zmian wynikających z rozwoju nowoczesnych systemów łączności	3b.29	I.3b.29	2	O
60.	podać przykłady regionów świata, w których szybki przyrost naturalny jest przyczyną głodu i niedożywienia oraz przedstawić przyczyny trudności likwidacji tego zjawiska	3b.10	III.2.4	2	O
61.	określić na podstawie wykresu zmiany strukturalne w rolnictwie i podać ich przyczyny	3b.10	II.1f.5	4	O
62.	na podstawie danych statystycznych obliczyć saldo bilansu handlowego oraz ocenić i uzasadnić wpływ bilansu handlowego na rozwój gospodarczy wskazanych krajów	3b.32	III.2.4	3	O
63.	wskazać pozytywne i negatywne skutki podanych zjawisk społeczno-gospodarczych współczesnego świata	3c.4	III.2.4	4	O

Zadanie	Sprawdzana czynność: Uczeń potrafi:	Treści Podstawy programowej wg standardu I	Numer standardu	Liczba pkt.	Rodzaj zadania
64.	podać propozycje rozwiązania problemów demograficznych oraz interpretować wskaźniki demograficzne wybranych krajów	4c.2	II.1f.7	5	O
65.	wskazać przykłady nieracjonalnych działań w zakresie gospodarowania zasobami przyrodniczymi	4a.2	I.4a.2	2	Z
66.	wykazać się znajomością walorów parków narodowych wpisanych na listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego UNESCO	4b.2	I.4b.2	2	O
67.	podać przykłady niekorzystnych zmian w środowisku wywołanych budową sztucznych zbiorników wodnych	4b.1	II.1f.7	3	O
68.	wskazać najistotniejsze działania służące zmniejszeniu emisji gazów cieplarnianych do atmosfery	4b.2	I.4b.2	1	Z
69.	wyjaśnić wpływ wskazanych czynników przyrodniczych na występowanie obszarów suchych w Australii	4b.1	I.4b.1	2	O
70.	na podstawie mapy i własnej wiedzy sformułować wnioski dotyczące rozmieszczenia i przyczyn występowania różnych typów powodzi w Polsce	4b.1	II.1f.7	4	O
71.	podać przyczyny degradacji środowiska przyrodniczego w Polsce na wskazanych obszarach występowania klęsk ekologicznych	4b	I.3b.21	4	O

2. Statystyczne opracowanie wyników egzaminu maturalnego

Arkusz poziomu podstawowego

Egzamin maturalny z geografii w województwach dolnośląskim i opolskim pisało 7767 uczniów. Prace sprawdzało 10 zespołów licencjonowanych egzaminatorów wpisanych do ewidencji Centralnej Komisji Egzaminacyjnej. Zdający, aby zdać maturę, musiał uzyskać minimum 30% punktów. Aż 581 uczniów, czyli 7,48% ogółu zdających, nie osiągnęło tego limitu. Tabela 3 przedstawia rozkład wyników w 10-punktowych przedziałach dla arkusza I (100 pkt. do zdobycia), w rozbiciu na licea ogólnokształcące i licea profilowane. Wyróżnia się przedział 40–59 pkt., w którym zmieściło się 2960 uczniów (38,11% zdających). Średni wynik na zdającego wyniósł 53,8 punktu. Maksymalne osiągnięcie to 98 punktów, a minimalne – 2 punkty. Szczegółowe wyniki w rozbiciu na województwa, licea ogólnokształcące i profilowane oraz ze względu na wielkość miejscowości pokazują dołączone do tekstu wykresy i obliczenia statystyczne oraz zamieszczone dalej tabele.

W liceach ogólnokształcących matury nie zdało 2,8% zdających, a w liceach profilowanych aż 15,3%. Dywersyfikacja wojewódzka nie wykazuje wielkich różnic między Dolnym Śląskiem a Opolszczyzną. Również wyniki w miastach do 100 tys. mieszkańców i powyżej 100 tysięcy niewiele odbiegają od siebie. Zauważa się natomiast różnice pomiędzy osiągnięciami uczniów w wymienionych miastach oraz w małych miastach i na wsi. Przewaga wyników maturzystów z tych ostatnich miejscowości jest widoczna w grupie przedziałów od 10 do 49 punktów, zaś z miast średnich i dużych od 70 do 100 punktów.

Największe różnice w osiągnięciach uczniów istnieją między liceami profilowanymi i ogólnokształcącymi. Podobny odsetek uczniów w obu typach liceów osiągnął wyniki jedynie w przedziale 50–59 punktów. Poniżej tego przedziału zdecydowanie przeważają wyniki z liceów profilowanych (67,46%), a powyżej z liceów ogólnokształcących (52,79%).

Tabela 3. Wyniki egzaminu maturalnego z geografii w okręgu, w LO i w LP

Przedział punktów	Okręg		Liceum ogólnokształcące		Liceum profilowane	
	zdający					
	liczba	%	liczba	%	liczba	%
0–9	21	0,27	3	0,06	18	0,62
10–19	156	2,01	32	0,66	124	4,25
20–29	404	5,20	99	2,04	305	10,45
30–39	1267	16,31	459	9,47	808	27,68
40–49	1443	18,58	729	15,04	714	24,46
50–59	1517	19,53	967	19,95	550	18,84
60–69	1256	16,17	989	20,40	267	9,15
70–79	998	12,85	888	18,32	110	3,77
80–89	579	7,45	558	11,51	21	0,72
90–100	126	1,62	124	2,56	2	0,07
Razem	7767	100	4848	100	2919	100

Tabela 4. Wyniki egzaminu w miejscowościach o różnej liczbie ludności

Przedział punktów	Miasto powyżej 100 tys.		Miasto od 20 do 100 tys.		Miasto do 20 tys. i wieś	
	zdający					
	liczba	procent	liczba	procent	liczba	procent
0–9	9	0,31	4	0,14	8	0,43
10–19	54	1,83	47	1,59	55	2,96
20–29	132	4,48	139	4,69	133	7,16
30–39	458	15,54	448	15,12	361	19,44
40–49	510	17,30	532	17,96	401	21,59
50–59	547	18,55	610	20,59	360	19,39
60–69	459	15,57	508	17,15	289	15,56
70–79	431	14,62	406	13,71	161	8,67
80–89	282	9,57	217	7,33	80	4,31
90–100	66	2,24	51	1,72	9	0,48
Razem	2948	100	2962	100	1857	100

Słabsze osiągnięcia uczniów liceów profilowanych znajdują potwierdzenie w łatwości zadań (tab. 5). Dla uczniów liceów ogólnokształcących nie było w arkuszu zadań bardzo trudnych, podczas gdy w liceach profilowanych aż 9 zadań uzyskało wskaźnik zadania bardzo trudnego.

Tabela 5. Łatwość zadań arkusza I

Wskaźnik łatwości	Określenie łatwości zadań	Okręg liczba punktów	Okręg liczba zadań	LO liczba zadań	LP liczba zadań
0–0,19	bardzo trudne	4	2	0	9
0,2–0,49	trudne	36	15	12	12
0,5–0,69	umiarkowanie trudne	35	13	10	15
0,7–0,89	łatwe	25	8	16	2
0,9–1,0	bardzo łatwe	0	0	0	0

Arkusz poziomu rozszerzonego

Egzamin maturalny na poziomie rozszerzonym zdawało w okręgu 4305 uczniów. Średni wynik na zdającego wyniósł 44,9 punktu. Najwyższa ocena za arkusz to 97 punktów, a najniższa – 2 punkty. Szczegółowe wyniki w rozbiciu na typy liceów i wielkość miejscowości oraz łatwość zadań przedstawiono w tabelach dalej, jak również na dołączonych do tekstu wykresach i zestawieniach statystycznych.

Tabela 6. Wyniki matury z geografii – poziom rozszerzony w różnych typach liceów

Przedział punktów	Okręg		Liceum ogólnokształcące		Liceum profilowane	
	zdający					
	liczba	procent	liczba	procent	liczba	procent
0–9	21	0,49	9	0,25	12	1,74
10–19	129	3,00	83	2,29	46	6,69
20–29	536	12,46	363	10,04	173	25,15
30–39	1050	24,59	820	22,67	230	33,43
40–49	1012	23,79	871	24,08	141	20,49
50–59	752	16,67	686	18,97	66	9,59
60–69	474	10,83	458	12,66	16	2,33
70–79	258	6,35	254	7,02	4	0,58
80–89	68	1,66	68	1,88	0	0,00
90–100	5	0,15	5	0,14	0	0,00
Razem	4305	100	3617	100	688	100

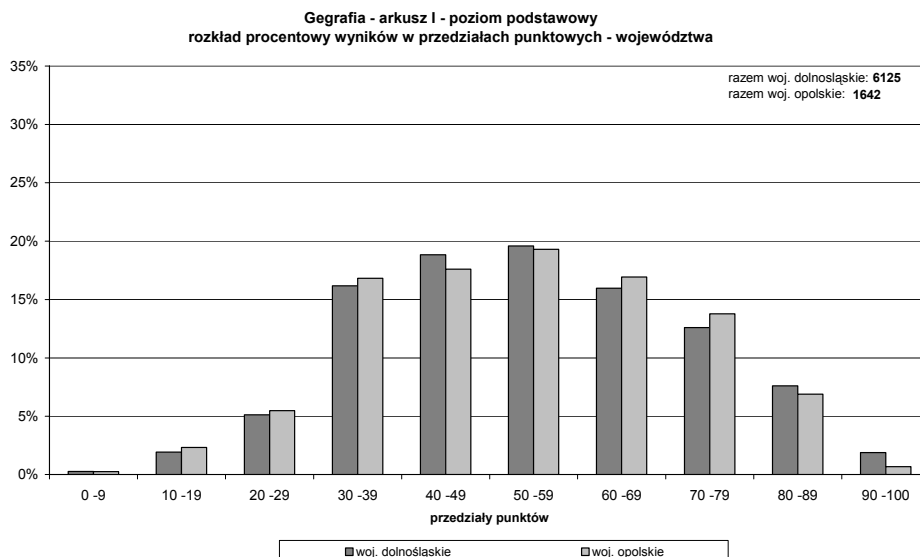
W liceach ogólnokształcących najwięcej uczniów (24,08%) uzyskało wynik w przedziale punktowym 40–49, zaś w liceach profilowanych w przedziale 30–39 punktów (33,43%). Nieco ponad 2% maturzystów LO osiągnęło 80 punktów i więcej. W liceach profilowanych takich wyników nie uzyskano. Najczęściej reprezentowane przez maturzystów LO przedziały punktowe mieszczą się w grupie 30–59 punktów (65,72%), a przez zdających maturę w LP w grupie 20–49 punktów (79,07%).

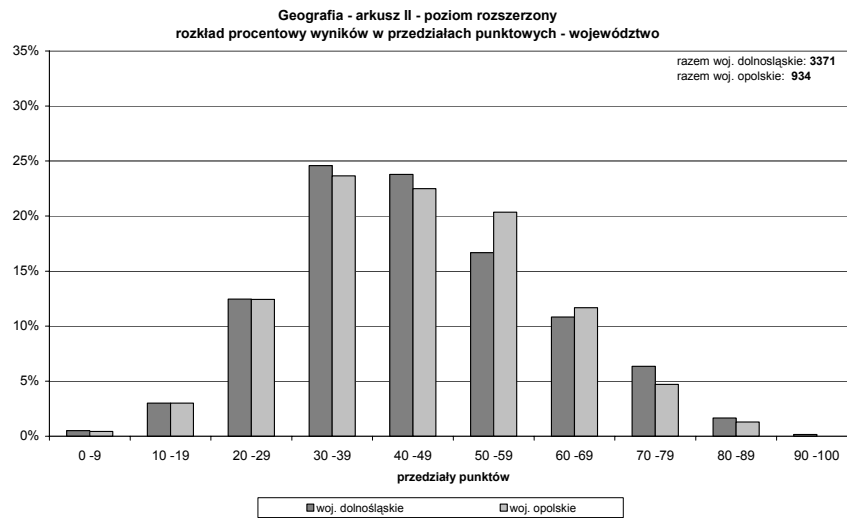
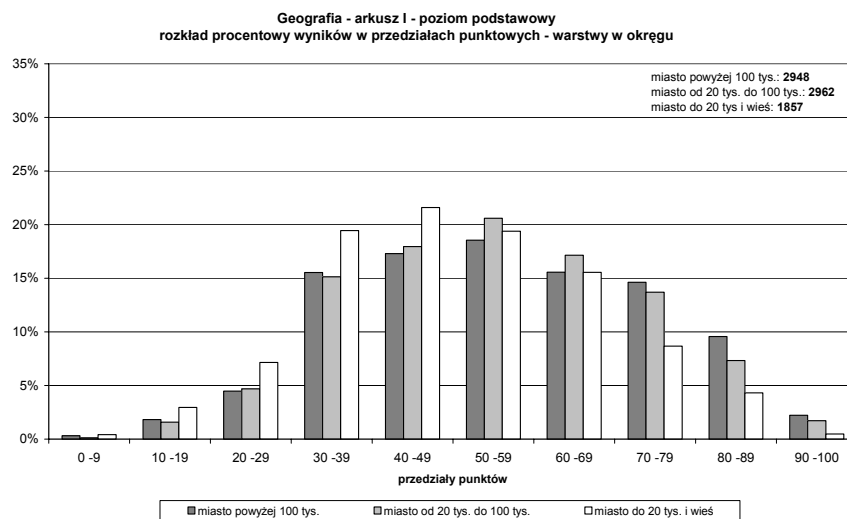
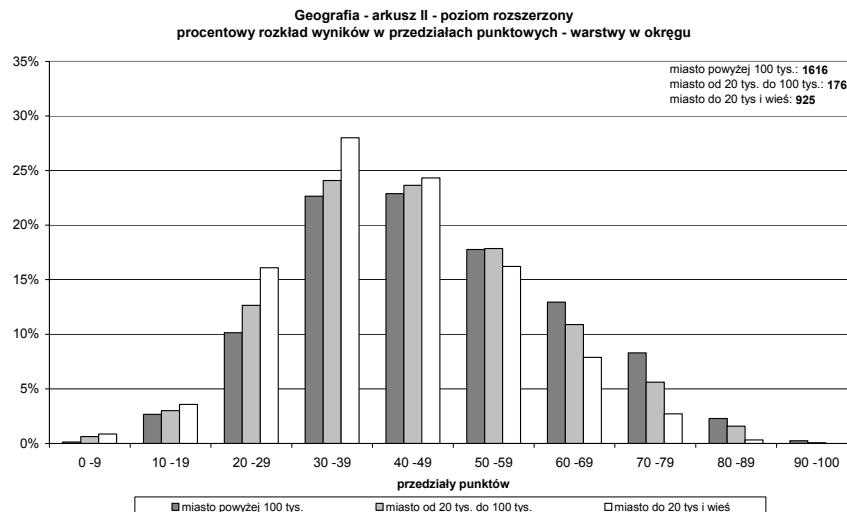
Tabela 7. Łatwość zadań arkusza II

Wskaźnik łatwości	Określenie łatwości zadań	Okręg		Liceum ogólnokształcące		Liceum profilowane	
		liczba zad.	liczba pkt.	liczba zad.	liczba pkt.	liczba zad.	liczba pkt.
0–0,19	bardzo trudne	3	10	3	10	8	25
0,2–0,49	trudne	18	57	17	53	15	49
0,5–0,69	umiark. trudne	5	15	6	19	7	21
0,7–0,89	łatwe	5	15	4	13	2	4
0,9–1,0	bardzo łatwe	2	3	3	5	1	1

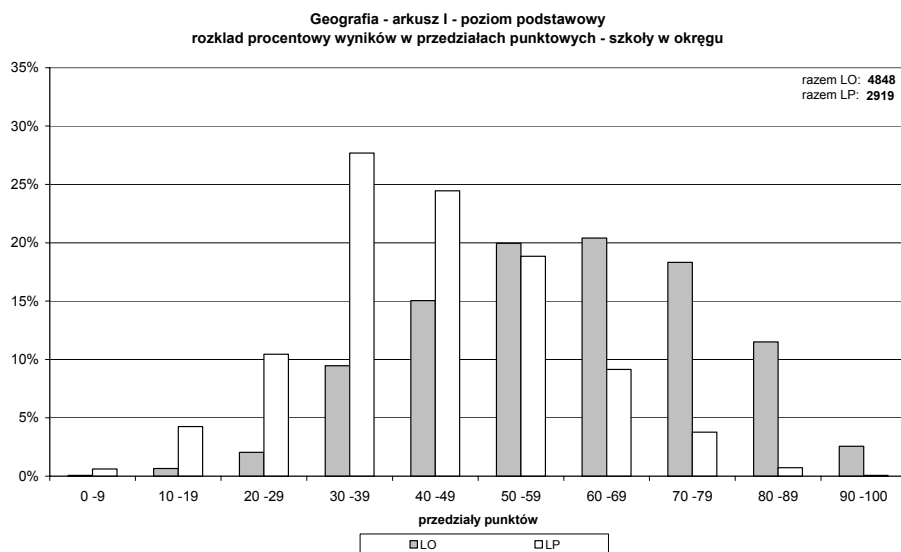
W obu typach liceów zadania arkusza uzyskały w przewadze określenie zadań trudnych. Miano zadań bardzo trudnych w LO przypadło 3 zadaniom, zaś w LP – 8. W liceach ogólnokształcących 3 zadania okazały się bardzo łatwymi, a w liceach profilowanych tylko 1.

W dywersyfikacji województwami, podobnie jak i w arkuszu I, nie obserwujemy znaczących różnic. Podobnie jak w arkuszu I wygląda zróżnicowanie osiągnięć uczniów według wielkości miejscowości.

Wykres 1. Rozkład procentowy wyników w przedziałach punktowych – województwa – arkusz I

Wykres 2. Rozkład procentowy wyników w przedziałach punktowych – województwa – arkusz II**Wykres 3.** Rozkład procentowy wyników w przedziałach punktowych – warstwy w okręgu – arkusz I**Wykres 4.** Rozkład procentowy wyników w przedziałach punktowych – warstwy w okręgu – arkusz II

Wykres 5. Rozkład procentowy wyników w przedziałach punktowych – szkoły w okręgu – arkusz I

Wykres 6. Rozkład procentowy wyników w przedziałach punktowych – szkoły w okręgu – arkusz II

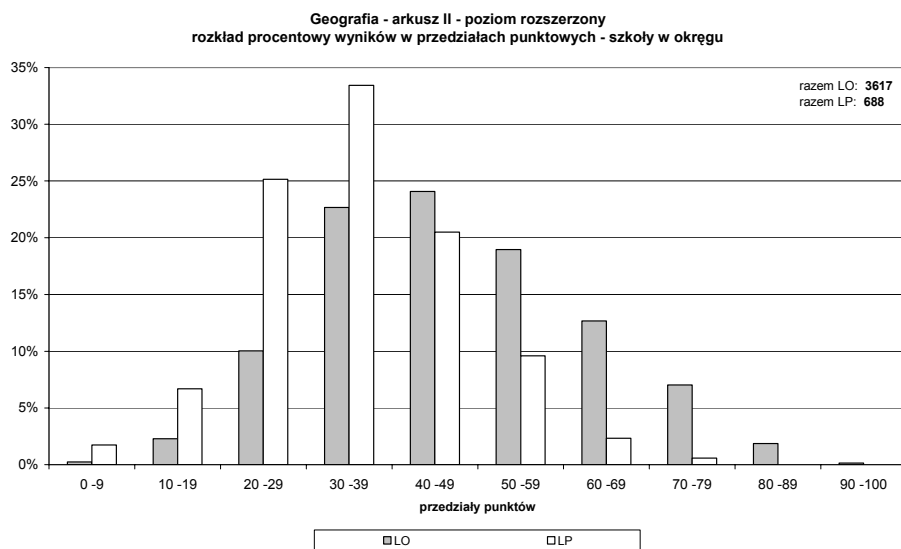

Tabela 8. Wyniki egzaminu ogółu zdających w okręgu w ogólnopolskiej skali staninowej

Staninowy podział wyników	Arkusz I		Arkusz II	
	przedział wyników w %	procent zdających (okręg)	przedział wyników w %	procent zdających (okręg)
I. Stanin – najniższy	0–25	5,77	0–23	7,35
II. Stanin – bardzo niski	26–33	8,49	24–30	10,81
III. Stanin – niski	34–41	13,25	31–37	16,40
IV. Stanin – niżej średni	42–50	17,05	38–44	18,16
V. Stanin – średni	51–61	20,89	45–53	18,86
VI. Stanin – wyżej średni	62–71	15,38	54–61	12,29
VII. Stanin – wysoki	72–80	11,14	62–70	9,07
VIII. Stanin – bardzo wysoki	81–87	5,36	71–78	4,94
IX. Stanin – najwyższy	88–100	2,66	79–100	2,11

3. Interpretacja wyników

Szczegółowa analiza wyników została wykonana oddzielnie dla każdego zadania. Pokazuje ona, że jedne umiejętności zostały opanowane w stopniu zadowalającym, inne zaś nie. Mimo że załączone w tym opracowaniu kartoteki arkuszy pokazują czynności wykonywane przez ucznia oraz standardy i sprawdzane przez zadania umiejętności zapisane w informatorze, to w celu ułatwienia korzystania z niniejszej analizy informacje te zostaną podane przy każdym zadaniu. Na końcu treści sprawdzanej umiejętności jest podany w nawiasie standard. Następną informacją jest zapis trzech wielkości wskaźnika łatwości zadania: O – ogółem dla okręgu, LO – liceum ogólnokształcące, LP – liceum profilowane. Ostatnią informacją jest krótki komentarz do osiągnięć uczniów i najczęściej popełnianych przez nich błędów.

Arkusz I

Zadanie 1. (1 pkt)

Umiejętność: Wykorzystanie własnej wiedzy oraz mapy do wykonywania prostych obliczeń (II).

Czynność: Przekształcanie skali liczbowej mapy w postać skali mianowanej.

Łatwość: O – 0,32 LO – 0,42 LP – 0,16.

Zadanie okazało się *trudne* dla uczniów LO i *bardzo trudne* dla maturzystów LP. Ujawniło brak umiejętności przekształcenia skali mapy, błędy w obliczeniach matematycznych, błędy w zapisie skali oraz braki w posługiwaniu się jednostkami.

Zadanie 2. (1 pkt)

Umiejętność: Wykorzystanie własnej wiedzy oraz mapy do wykonywania prostych obliczeń (II).

Czynność: Obliczanie powierzchni terenu z wykorzystaniem skali mapy i pomiarów na mapie.

Łatwość: O – 0,25 LO – 0,33 LP – 0,10.

Obliczanie powierzchni terenu z wykorzystaniem skali mapy okazało się umiejętnością słabo opanowaną. Zaledwie co trzeci maturzysta z LO i co dziewiąty z LP czynność tę wykonał prawidłowo. Zadanie to okazało się *trudnym*, a w LP *bardzo trudnym*.

Najczęściej spotykanym błędem jest obliczanie powierzchni na mapie i jednokrotne odnoszenie jej do skali mapy, a przecież jest to kwadrat skali.

Często również w zapisie wyniku spotyka się błędne jednostki lub ich zupełny brak.

Zadanie 3. (2 pkt.)

Umiejętność: Odczytywanie informacji zapisanych na mapie ogólnogeograficznej (II).

Czynność: Lokalizowanie na mapie i zaznaczanie na przekroju wskazanych obiektów.

Łatwość: O – 0,47 LO – 0,51 LP – 0,41.

Zadanie uzyskało stopień *umiarkowanie trudnego* w LO i *trudnego* w LP. Może okazałoby się łatwiejszym, gdyby uczniowie wykonali na profilu najpierw polecenie z zadania 4. Wtedy mieliby możliwość konfrontowania położenia obiektu na odpowiedniej wysokości na mapie i na profilu. Wprowadzenie znaku „x” mogło nieco skomplikować zrozumienie polecenia. Trafiąco się również wiele odpowiedzi, wskazujących na „loteryjne” wpisywanie cyfr.

Zadanie 4. (1 pkt)

Umiejętność: Uzupelnianie źródła informacji w oparciu o dostarczoną informację i własną wiedzę (II).

Czynność: Opisywanie skali pionowej przekroju topograficznego.

Łatwość: O – 0,45 LO – 0,51 LP – 0,35.

Zadanie uzyskało miano *umiarkowanie trudnego* w LO i *trudnego* w LP. Błędne opisywanie skali wskazuje na braki w opanowaniu umiejętności czytania rysunku poziomicowego na mapie.

Zadanie 5. (2 pkt.)

Umiejętność: Wykonywanie obliczeń z wykorzystaniem mapy (II).

Czynność: Obliczanie wysokości względnej z odczytanego na mapie położenia obiektów w m.n.p.m.

Łatwość: O – 0,20 LO – 0,26 LP – 0,10.

Zadanie okazało się *trudne* dla maturzystów LO i *bardzo trudne* dla uczniów LP. Znowu daje znać o sobie nieopanowana umiejętność czytania rysunku poziomicowego, jak również braki w posługiwaniu się legendą mapy. Często spotykanym błędem było miano podawanego odczytu w „m. n.p.m.”.

Zadanie 6. (2 pkt.)

Umiejętność: Rozpoznawanie zjawisk, zdarzeń, procesów przedstawionych w różnej postaci w źródle informacji (II).

Czynność: Rozpoznanie metod zastosowanych do prezentacji zjawisk na mapie.

Łatwość: O – 0,18 LO – 0,25 LP – 0,06.

Zadanie okazało się najtrudniejsze w arkuszu zarówno dla absolwentów LO, jak i LP. Potwierdza istnienie dużych braków w wiedzy uczniów z zakresu metod kartograficznej prezentacji zjawisk na mapie.

Zadanie 7. (2 pkt.)

Umiejętność: Wykorzystanie podanych na mapie informacji o danym obszarze do przedstawienia charakterystycznych cech obiektów, które na nim występują (II).

Czynność: Na podstawie mapy określanie cech krajobrazu spełniających podany w poleceniu warunek.

Łatwość: O – 0,67 LO – 0,70 LP – 0,61.

Zadanie uzyskało stopień *łatwego* w LO i *umiarkowanie trudnego* wśród uczniów LP. W swoich odpowiedziach zdający bardzo często koncentrowali się na podaniu cech krajobrazu wskazujących na jego atrakcyjność, a pomijali cechy samej góry. Wynika to z pobieżnego czytania mapy i w związku z tym pomijania zawartych na niej informacji istotnych do wykonania polecenia w pełni.

Zadanie 8. (2 pkt.)

Umiejętność: Wykorzystanie mapy i wyników obserwacji astronomicznych do określania położenia obiektów w przestrzeni (II).

Czynność: Wykorzystanie własnej wiedzy i mapy do wskazania obiektu, na którym słońce góruje najwcześniej i uzasadnienie tego wyboru.

Łatwość: O – 0,48 LO – 0,53 LP – 0,39.

Zadanie okazało się *trudne*, a o jego trudności zdecydował brak wiedzy z astronomicznych podstaw geografii, skutkujący błędnymi wyborami szczytów. W odpowiedziach błędnych lub niepełnych często wybierano Babią Górę i uzasadniano, że jest to najwyższy szczyt.

Zadanie 9. (2 pkt.)

Umiejętność: Wykorzystanie podanych informacji o danym obszarze do przedstawienia jego charakterystycznych cech (II).

Czynność: Odczytanie z mapy informacji dotyczących zagospodarowania terenu w polu B2.

Łatwość: O – 0,65 LO – 0,70 LP – 0,56.

Zadanie uzyskało stopień *umiarkowanie trudnego* w LP i *łatwego* w LO. Umiejętność sprawdzana tym zadaniem została przez uczniów opanowana dobrze. Często jednak mylono cechy zagospodarowania z elementami zagospodarowania lub nawet elementami środowiska.

Zadanie 10. (3 pkt.)

Umiejętność: Wykorzystanie informacji zawartych na mapie i na schemacie do przedstawienia zjawisk, procesów i zależności występujących na danym obszarze (II).

Czynność: Odczytanie i interpretacja informacji geograficznych zapisanych na mapie w postaci rysunku poziomicowego i na przekroju geologicznym.

Łatwość: O – 0,27 LO – 0,34 LP – 0,15.

Zadanie okazało się *trudne*, a w LP nawet *bardzo trudne*. Zaledwie co 52 uczeń w LP i co 12 w LO udzielił satysfakcjonującej odpowiedzi na wszystkie polecenia. Najlepiej wypadło rozróżnianie stoków, ale często bez uzasadnienia rysunkiem poziomicowym, czego wymagało polecenie, a najgorzej podanie czynnika różnicującego nachylenie stoków. Bardzo często za czynnik kształtujący nachylenie stoków na Babiej Górze podawano wiatr lub lodowiec. Słabo więc są opanowane umiejętności wykorzystywania i interpretacji źródeł z zakresu geologii.

Zadanie 11. (6 pkt.)

Umiejętność: Odczytywanie i selekcjonowanie informacji zapisanych na mapie (II).

Czynność: Opisanie na podstawie mapy krajobrazu wzdłuż podanej trasy wycieczki górskiej.

Łatwość: O – 0,77 LO – 0,80 LP – 0,72.

Zadanie należało do najłatwiejszych w arkuszu i najpełniej sprawdzało umiejętność korzystania z legendy mapy. Najczęstsze błędy to niepełne wykorzystanie legendy mapy do omówienia czynników zawartych w poleceniu.

Zadanie 12. (3 pkt.)

Umiejętność: Selekcjonowanie istotnych dla danego zagadnienia informacji zawartych na mapie (II).

Czynność: Podanie, na podstawie informacji odczytanych z mapy, przykładów walorów umożliwiających rozwój różnych rodzajów turystyki.

Łatwość: O – 0,74 LO – 0,78 LP – 0,68.

Dla LO zadanie okazało się *łatwe*, a dla LP *umiarkowanie trudne*. Największe trudności mieli zdający z odczytaniem walorów dla turystyki wspinaczkowej. Częste używanie określenia „stroma stoki”, a nie jak w legendzie „urwiska skalne”, świadczy o szukaniu walorów we własnej pamięci, a nie na mapie, jak mówi polecenie.

Zadanie 13. (3 pkt.)

Umiejętność: Przedstawianie istniejących na danym obszarze przykładów powiązań w systemie człowiek–przyroda–gospodarka (III).

Czynność: Przedstawienie konsekwencji rozwoju turystyki w rejonie Babiej Góry.

Łatwość: O – 0,68 LO – 0,75 LP – 0,56.

Dla uczniów LO było ono *łatwe*, a dla LP *umiarkowanie trudne*. Uczniowie często nie odróżniają konsekwencji społecznych od ekonomicznych. W wielu odpowiedziach dał się odczuć brak analizy mapy.

Zadanie 14. (2 pkt.)

Umiejętność: Wykorzystanie informacji o danym obszarze do przedstawienia charakterystycznych cech obszaru oraz obiektów, które na nim występują (II).

Czynność: Opis i wyjaśnienie na podstawie mapy układu przestrzennego miejscowości.

Łatwość: O – 0,35 LO – 0,39 LP – 0,27.

Zadanie okazało się *trudne*. Chyba niezbyt zrozumiałym okazało się sformułowanie „układ przestrzenny”. Zdający najczęściej opisywali zagospodarowanie terenu, nie interpretując treści mapy.

Zadanie 15. (4 pkt.)

Umiejętność: Uzupełnianie źródła informacji na podstawie dostarczonej informacji i wiedzy własnej (II).

Czynność: Uzupełnienie schematu cyrkulacji powietrza w strefie międzyzwrotnikowej.

Łatwość: O – 0,32 LO – 0,42 LP – 0,15.

Dla uczniów LO zadanie okazało się *łatwe*, a dla LP *bardzo trudne*. Uczniowie popełniali błędy w każdym z poleceń. Tylko co 8 uczeń LO i co 58 LP poprawnie rozwiązał wszystkie polecenia. Najczęściej spotykane błędy to złe uzupełnianie kierunków przemieszczania mas powietrza, złe opisywanie ośrodków ciśnienia, błędne nazywanie wiatrów i podawanie ich cech oraz błędne podawanie wartości szerokości geograficznych zwrotników.

Zadanie 16. (4 pkt.)

Umiejętność: Przedstawianie zależności między zdarzeniami, zjawiskami, procesami, które zachodzą na wskazanym obszarze (II).

Czynność: Określanie cech zbiorowisk roślinnych w zależności od klimatu.

Łatwość: O – 0,76 LO – 0,83 LP – 0,64.

Zadanie okazało się *łatwe* dla maturzystów LO i *umiarkowanie trudne* dla uczniów LP. Niektórzy zdający niezbyt uważnie przeczytali treść zadania i do tabeli wpisywali własne nazwy klimatu lub stref roślinnych, a nie spośród podanych.

Zadanie 17. (4 pkt.)

Umiejętność: Rozpoznawanie zjawisk, zdarzeń, procesów przedstawionych w różnej postaci w źródle informacji (II).

Czynność: Rozpoznanie typu klimatu i miejsca jego występowania na podstawie przedstawionych informacji o temperaturze powietrza i opadach.

Łatwość: O – 0,53 LO – 0,61 LP – 0,39.

Zadanie okazało się *umiarkowanie trudne* w LO i *trudne* w LP. Wiele odpowiedzi wskazuje na nieważne czytanie polecenia i materiału źródłowego w załączniku. W rezultacie wpisywano nazwy klimatów inne niż podane w zadaniu, względnie niepełne nazwy klimatów.

Zadanie 18. (2 pkt.)

Umiejętność: Rozpoznawanie zjawisk, zdarzeń, procesów przedstawionych w różnej postaci w źródle informacji (II).

Czynność: Podanie na podstawie opisu właściwych terminów geograficznych z zakresu hydrografii.

Łatwość: O – 0,19 LO – 0,25 LP – 0,10.

Zadanie okazało się *trudne* w LO i *bardzo trudne* w LP. Najwięcej poprawnych odpowiedzi odnosiło się do terminu „dorzecze”, mniej do „zlewiska”, a najmniej do „retencji”. Tylko co 9 uczniów w LO i co 33 w LP podał poprawnie wszystkie trzy terminy.

Zadanie 19. (2 pkt.)

Umiejętność: Wykazywanie znajomości cech i warunków powstawania i rozmieszczenia lodowców na Ziemi (I).

Czynność: Przyporządkowanie podanych cech do lodowca górskiego i lądolodu.

Łatwość: O – 0,56 LO – 0,62 LP – 0,46.

Dla uczniów w LO było to zadanie *umiarkowanie trudne*, a w LP *trudne*. Odpowiedzi wskazują na braki w podstawowej wiedzy o lodowcach górskich i lądolodach. Cechy były podane i należało je tylko przyporządkować.

Zadanie 20. (2 pkt.)

Umiejętność: Wskazywanie przykładów konsekwencji zakłócania równowagi w środowisku spowodowanych działalnością człowieka (I).

Czynność: Podanie przykładów działań człowieka powodujących degradację gleb i wyjaśnienie ich wpływu na urodzajność gleby.

Łatwość: O – 0,63 LO – 0,70 LP – 0,52.

Zadanie uzyskało stopień *umiarkowanie trudnego*. Uczniowie nie mają większych problemów z podawaniem przykładów działań człowieka powodujących degradację gleb. Nie potrafią jednak wyjaśnić, w jaki sposób wpływa to na zmniejszenie urodzajności gleby – co się dzieje, że gleba staje się mniej urodzajna.

Zadanie 21. (2 pkt.)

Umiejętność: Przedstawić rolę parków narodowych i innych form ochrony przyrody w zachowaniu naturalnych walorów środowiska Polski (I).

Czynność: Podanie przykładów działań ograniczających ingerencję człowieka w środowisko naturalne parków narodowych.

Łatwość: O – 0,64 LO – 0,71 LP – 0,53.

Zadanie okazało się *łatwe* w LO i *umiarkowanie trudnym* w LP. Uczniowie łatwo radzili sobie z podawaniem przykładów ograniczeń w ruchu turystycznym (najczęściej przytaczali postanowienia regulaminowe parków). Przykłady ograniczeń gospodarczych były jednostronne (prowadzenie gospodarki leśnej), a często mało realne (zakaz zakładania sklepów).

Zadanie 22. (3 pkt.)

Umiejętność: Charakteryzowanie zróżnicowania rozmieszczenia ludności na świecie oraz wykazywanie wpływu czynników przyrodniczych na rozmieszczenie (I).

Czynność: Wskazywanie obszarów o dużej i małej gęstości zaludnienia oraz czynników przyrodniczych, które o tym zdecydowały.

Łatwość: O – 0,59 LO – 0,68 LP – 0,44.

Zadanie okazało się *umiarkowanie trudne* w LO i *trudne* w LP. Młodzież łatwiej radziła sobie z wydzieleniem regionów o dużej i małej gęstości zaludnienia, ale już więcej kłopotów sprawiało jej przypisanie tym regionom atrakcji względnie barier osadniczych.

Zadanie 23. (3 pkt.)

Umiejętność: Opisywanie ruchu naturalnego, struktury biologicznej i społecznej ludności w Polsce (I).

Czynność: Ocena prawdziwości zdań opisujących właściwości struktury demograficznej ludności Polski.

Łatwość: O – 0,61 LO – 0,64 LP – 0,57.

W obu typach liceów zadanie okazało się *umiarkowanie trudne*. Maksymalną liczbę punktów (3) otrzymało 4,42% uczniów LP i 14,89% LO. Najczęściej źle rozwiązywanym był punkt „e”, w którym zaprzeczano liczbowej przewadze urodzeń chłopców nad dziewczynkami.

Zadanie 24. (5 pkt.)

Umiejętność: Porównywanie informacji przedstawionych na kartogramie (II).

Czynność: Porównanie sald migracji wskazanych na kartogramie województw i wyjaśnienie.

Łatwość: O – 0,43 LO – 0,51 LP – 0,29.

Zadanie to uzyskało w LO miano *umiarkowanie trudnego*, a w LP *trudnego*. Zdający popełniali błędy zarówno przy formowaniu wniosku, jak i przy wyjaśnianiu przyczyn przedstawionego na kartogramie obrazu sald migracji. Odpowiedzi wskazują na nieznaną część uczniów terminów używanych w zadaniu.

Zadanie 25. (1 pkt)

Umiejętność: Określanie cech wód podziemnych (I).

Czynność: Wskazanie cech wód podziemnych na podanym obszarze (Żuławy Wiślane).

Łatwość: O – 0,25 LO – 0,27 LP – 0,21.

Zadanie okazało się *trudne*. Z łatwością wskazywano na bardzo płytkie zaleganie wód podziemnych. Błędnie określano ich zanieczyszczenie. Wynika to z nieznaności właściwości osadów rzecznych.

Zadanie 26. (5 pkt.)

Umiejętność: Przedstawianie przykładów powiązań w systemie człowiek–przyroda–gospodarka w postaci modelu przyczynowo-skutkowego (III).

Czynność: Przedstawianie przykładów powiązań w systemie: człowiek–przyroda–gospodarka na schemacie przyczynowo-skutkowym dotyczącym rolniczego wykorzystania gleb.

Łatwość: O – 0,27 LO – 0,35 LP – 0,14.

Zadanie okazało się *trudne* w LO i *bardzo trudne* w LP. Największe kłopoty sprawiało określenie skały macierzystej dla gleb biellicowych oraz ich urodzajności.

Zadanie 27. (1 pkt)

Umiejętność: Charakteryzowanie problemów występujących w środowisku geograficznym (I).

Czynność: Na podstawie analizy tekstu źródłowego formułowanie problemu natury przyrodniczej lub ekologicznej.

Łatwość: O – 0,77 LO – 0,81 LP – 0,71.

Zadanie okazało się *łatwe* w obu typach szkół i jednym z najłatwiejszych w arkuszu. Błędy popełniane przez zdających były wynikiem nieuwważnego przeczytania polecenia lub tekstu źródłowego.

Zadanie 28. (2 pkt.)

Umiejętność: Charakteryzowanie problemów istniejących w środowisku geograficznym przez ich sformułowanie z dostarczonej informacji i podanie ich cech (III).

Czynność: Na podstawie analizy tekstu ocenienie skutków działalności gospodarczej dla środowiska przyrodniczego i podanie przykładów skutków negatywnych.

Łatwość: O – 0,68 LO – 0,73 LP – 0,59.

Zadanie okazało się *łatwe* w LO i *umiarkowanie trudne* w LP. Najczęściej spotykane błędy to opis działań prowadzących do negatywnych skutków zamiast opisu samych skutków oraz opis skutków dla Penanów, zamiast skutków dla środowiska przyrodniczego.

Zadanie 29. (3 pkt.)

Umiejętność: Charakteryzowanie problemów istniejących w środowisku geograficznym przez wskazywanie i ocenianie ich następstw (III).

Czynność: Dostrzeganie przedstawionych w analizowanym tekście negatywnych skutków społecznych wywołanych decyzjami politycznymi.

Łatwość: O – 0,76 LO – 0,81 LP – 0,68.

Zadanie uzyskało miano *łatwego* w LO i *umiarkowanie trudnego* w LP. W niektórych pracach formułowano skutki o charakterze ogólnym, które mogły wystąpić nie tylko na Borneo, ale równie dobrze w innych regionach na świecie.

Zadanie 30. (3 pkt.)

Umiejętność: Na podstawie własnej wiedzy i dostarczonych informacji proponowanie rozwiązania problemów istniejących w środowisku geograficznym (III).

Czynność: Proponowanie rozwiązania opisanych w tekście źródłowym problemów społeczno-gospodarczych.

Łatwość: O – 0,75 LO – 0,79 LP – 0,66.

Zadanie nie sprawiało zdającym większych kłopotów. Odpowiedzi ciekawych i pomysłowych było niewiele, ponieważ zdający korzystali rzadko z własnej wiedzy, a najczęściej przytaczali propozycje zawarte w tekście źródłowym.

Zadanie 31. (3 pkt.)

Umiejętność: Dokonywanie uogólnień na podstawie szczegółowych informacji o obiektach, zdarzeniach, zjawiskach i procesach, które występują na wskazanym obszarze (III).

Czynność: Z analizy danych w tabeli podawać prawidłowości charakteryzujące transport kolejowy w wybranych regionach.

Łatwość: O – 0,54 LO – 0,65 LP – 0,37.

Zadanie okazało się *umiarkowanie trudne* w LO i *trudne* w LP. Odpowiedzi wskazują na duże zróżnicowanie zdających w opanowaniu umiejętności formułowania prawidłowości wynikających z analizy danych statystycznych. Odnosi się wrażenie, że nie wszyscy uczniowie wiedzieli, co oznacza termin „prawidłowość”.

Zadanie 32. (3 pkt.)

Umiejętność: Przedstawianie cech gospodarki krajów na różnym poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego (I).

Czynność: Wskazanie cech społeczno-ekonomicznych krajów wysoko rozwiniętych.

Łatwość: O – 0,69 LO – 0,75 LP – 0,59.

Zadanie to funkcjonowało jako *łatwe* w LO i jako *umiarkowanie trudne* w LP. Zadanie było na ogół dobrze rozwiązywane. Najczęściej popełnianym błędem było przypisywanie krajom wysoko rozwiniętym „dużych zasobów taniej siły roboczej” oraz rzadziej „przewagi surowców w strukturze towarowej eksportu.

Zadanie 33. (2 pkt.)

Umiejętność: Ocenianie według lub innych logicznych kryteriów przebiegu oraz konsekwencji zdarzeń, zjawisk, procesów przyrodniczych, społecznych, gospodarczych, politycznych zachodzących w środowisku geograficznym (III).

Czynność: Uzasadnienie zastosowania wybranego wskaźnika demograficznego jako miernika rozwoju gospodarczego państw.

Łatwość: O – 0,34 LO – 0,44 LP – 0,18.

Zadanie to funkcjonowało w LO jako *trudne*, a w LP jako *bardzo trudne*. Duża część odpowiedzi zawierała tylko jeden argument dotyczący dobrej opieki zdrowotnej. O trudności tego zadania zadecydował brak wiedzy merytorycznej.

Zadanie 34. (4 pkt.)

Umiejętność: Przedstawienie współczesnych przemian w światowej i polskiej energetyce, w tym wykorzystanie alternatywnych źródeł energii (I).

Czynność: Podanie czynników decydujących o przemianach w światowej energetyce.

Łatwość: O – 0,64 LO – 0,71 LP – 0,51.

Zadanie okazało się *łatwe* w LO i *umiarkowanie trudne* w LP. Nie sprawiało zdającym większych kłopotów. Zdarzały się jednak odpowiedzi tłumaczące wzrost znaczenia gazu ziemnego wyczerpywaniem się zasobów węgla kamiennego. Przy spadku tempa rozwoju energetyki jądrowej podkreślano zagrożenie dla otoczenia.

Zadanie 35. (2 pkt.)

Umiejętność: Wyjaśnianie przyczyn zróżnicowania w zagospodarowaniu różnych regionów świata (I).

Czynność: Wymienienie pozaprzyrodniczych przyczyn słabego rozwoju gospodarczego państw Afryki.

Łatwość: O – 0,72 LO – 0,78 LP – 0,60.

Zadanie uzyskało miano *łatwego* w LO i *umiarkowanie trudnego* w LP i było rozwiązywane dobrze. Zdarzające się błędy polegały na podawaniu, wbrew poleceniu, przyczyn przyrodniczych.

Zadanie 36. (2 pkt.)

Umiejętność: Przedstawianie wpływu globalizacji na światową gospodarkę, poszczególne państwa, narody, pojedynczych obywateli (I).

Czynność: Podanie argumentów za i przeciw globalizacji.

Łatwość: O – 0,49 LO – 0,58 LP – 0,34.

Zadanie funkcjonowało jako *umiarkowanie trudne* u zdających w LO i jako *trudne* w LP. Ponad 1/3 uczniów z LO (34,32%) i ponad 1/2 z LP (58,48) nie uzyskała nawet jednego punktu. Odpowiedzi były najczęściej związane z informacjami pochodzącymi z mediów.

Zadanie 37. (3 pkt.)

Umiejętność: Opisywanie przyczyn i następstw konfliktów i napięć na świecie oraz obszarów ich występowania (I).

Czynność: Określenie nazw państw, w których toczą walkę o niepodległość mniejszości narodowe.

Łatwość: O – 0,36 LO – 0,44 LP – 0,25.

W obu typach szkół zadanie okazało się *trudne*. Najczęściej powtarzającym się błędem było przypisywanie Afganistanu do Kurdów. Przy Palestyńczykach, ale już rzadziej, zamiast Izraela pojawiali się Izraelczycy.

Zadanie 38. (3 pkt.)

Umiejętność: Opisywanie przyczyn i następstw konfliktów i napięć na świecie oraz obszarów ich występowania (I).

Czynność: Dobieranie miejsc konfliktów do odpowiednich opisów.

Łatwość: O – 0,73 LO – 0,78 LP – 0,64.

Zadanie okazało się *łatwe dla zdających* w LO i *umiarkowanie trudne* w LP. Znajomość konfliktów na terenie Europy jest dobrze opanowana przez zdających. Zadanie zostało tak skonstruowane, że przy znajomości tylko dwóch konfliktów trzeci był rozpoznawany automatycznie.

Arkusz II

Zadanie 39. (2 pkt.)

Umiejętność: Charakteryzowanie powstania, kształtu, rozmiarów i ruchów Ziemi oraz ich następstw bezpośrednich i pośrednich (I).

Czynność: Określenie przyrodniczych następstw ruchów Ziemi.

Łatwość: O – 0,47 LO – 0,48 LP – 0,42.

W obu typach szkół zadanie okazało się *trudne*. Tylko ci, którzy uzyskali 2 punkty mają ugruntowaną wiedzę na temat związku długości dnia i nocy z szerokością geograficzną i z porami roku. Wszystkie jednopunktowe odpowiedzi są przypadkowe.

Zadanie 40. (2 pkt.)

Umiejętność: Przedstawianie i wyjaśnianie cech klimatu Polski oraz jego przestrzennego zróżnicowania (I).

Czynność: Przedstawianie cech termicznych pór roku w Polsce.

Łatwość: O – 0,39 LO – 0,41 LP – 0,27.

Zadanie okazało się *trudne* w obu typach szkół. Większość zdających poprawnie podawała nazwy tylko lata i zimy. Pozostałe pory mylono z sobą. W większości uczniowie nie rozumieją znaczenia terminu „okres wegetacyjny”.

Zadanie 41. (3 pkt.)

Umiejętność: Przedstawianie i wyjaśnianie ruchów wody morskiej (I).

Czynność: Utworzenie ciągów przyczynowo-skutkowych dotyczących ruchów wody morskiej.

Łatwość: O – 0,30 LO – 0,32 LP – 0,27.

Zadanie okazało się *trudne* w obu typach szkół. Wiedza zdających na temat ruchów wód morskich jest niepełna. Najlepiej wiązano trzęsienia ziemi z tsunami i falowanie z wiatrami stałymi. Największe problemy stwarzały sejsze. Zdający albo nie rozwiązywali tego ciągu, albo szukali przyczyn powstania sejsz w procesach endogenicznych. Bardzo często pływy wiązano z fazami Księżyca.

Zadanie 42. (4 pkt.)

Umiejętności: Wykorzystanie informacji zapisanej w różnej postaci oraz własnej wiedzy do opisywania oraz wyjaśniania zdarzeń, zjawisk i procesów (II).

Czynność: Wykorzystanie informacji zawartych w tekście oraz własnej wiedzy do wyjaśniania zjawisk meteorologicznych i ich następstw.

Łatwość: O – 0,58 LO – 0,59 LP – 0,52.

Zadanie okazało się *umiarkowanie trudne*. Było ono na ogół dobrze rozwiązywane przez uczniów.

Najwięcej problemów stwarzało określenie warunków atmosferycznych, w których tworzy się szadź. Oblodzenie jezdnii wiązano najczęściej z rozmarzaniem w dzień i z zamarzaniem nocą, a bardzo rzadko z opadem deszczu na wychłodzoną powierzchnię.

Zadanie 43. (3 pkt.)

Umiejętność: Wykorzystanie informacji zapisanej w różnej postaci oraz własnej wiedzy do opisywania oraz wyjaśniania zdarzeń, zjawisk i procesów (II).

Czynność: Na podstawie wykresu rozpoznanie reżimu rzek oraz podanie przyczyn zróżnicowania ich przepływów.

Łatwość: O – 0,52 LO – 0,55 LP – 0,40.

Zadanie funkcjonowało jako *umiarkowanie trudne* w LO i *trudne* w LP. Przyporządkowywanie reżimu rzeki do wykresu jej przepływów nie sprawiało zdającym kłopotów. Znacznie gorzej było już z określeniem przyczyn wysokich stanów wód. Najczęściej były to ogólnikowe stwierdzenia typu „monsun letni” lub „topnienie śniegów i lodów”.

Zadanie 44. (4 pkt.)

Umiejętność: Wykorzystanie informacji zapisanej w różnej postaci oraz własnej wiedzy do opisywania oraz wyjaśniania zdarzeń, zjawisk i procesów (II).

Czynność: Podanie przyczyn wpływających na ilość opadów w wybranych miejscach na Ziemi.

Łatwość: O – 0,31 LO – 0,34 LP – 0,17.

Zadanie okazało się *trudne* w LO i *bardzo trudne* w LP. Zadanie sprawiało zdającym wiele kłopotu. Najczęstszym błędem popełnianym przez uczniów było tłumaczenie wielkości opadów klimatem względnie nawet skutkiem, jak np. „pustynia”.

Zadanie 45. (3 pkt.)

Umiejętność: Wyjaśnienie i genezy i cech pospolitych minerałów i skał ze szczególnym uwzględnieniem skał i minerałów złożowych w Polsce (I).

Czynność: Wyjaśnienie warunków powstawania złóż surowców mineralnych w Polsce.

Łatwość: O – 0,36 LO – 0,38 LP – 0,25.

Zadanie okazało się *trudne* w obu typach szkół. Najwięcej rozwiązań dotyczyło węgla kamiennego, chociaż zdarzały się wpisy „węgiel brunatny”. Gorzej wypadło określenie genezy soli kamiennej, a najgorzej rozpoznanie wapieni. Warunki powstania tych ostatnich przypisywano powstaniu ropy naftowej lub węgla brunatnego.

Zadanie 46. (3 pkt.)

Umiejętność: Wykorzystanie informacji zapisanej w różnej postaci oraz własnej wiedzy do opisywania oraz wyjaśniania zdarzeń, zjawisk i procesów (II).

Czynność: Rozpoznanie na rysunku typów wydm i wyjaśnienie przyczyn zróżnicowania ich kształtów.

Łatwość: O – 0,35 LO – 0,38 LP – 0,23.

Zadanie funkcjonowało jako *trudne* w obu typach szkół. Na ogół poprawnie rozpoznawano typy wydm. Kłopoty sprawiało wyjaśnienie przyczyn różnego ustawienia ramion wydm. Najczęściej mówiono o różnej zawartości wilgoci, nie wiążąc tego faktu z występowaniem roślinności.

Zadanie 47. (3 pkt.)

Umiejętność: Wykorzystanie informacji zapisanej w różnej postaci oraz własnej wiedzy do opisywania oraz wyjaśniania zdarzeń, zjawisk i procesów (II).

Czynność: Rozpoznanie na rysunkach typów wybrzeży i wyjaśnienie genezy wybrzeża fiordowego.

Łatwość: O – 0,20 LO – 0,23 LP – 0,07.

Dla uczniów w LO było to zadanie *trudne*, a w LP *bardzo trudne*. Najwięcej błędów popełniano przy wyjaśnianiu genezy wybrzeża fiordowego pisząc, że są to zalane przez morze doliny rzek, nie wspominając o uprzednim ich przemodelowaniu przez lodowiec. Słabo wypadło również rozpoznanie typów wybrzeży.

Zadanie 48. (5 pkt.)

Umiejętność: Przedstawianie i wyjaśnianie zróżnicowania przebiegu procesów geologicznych zewnętrznych i ich efektów rzeźbotwórczych, z uwzględnieniem przykładów z Polski (I).

Czynność: Utworzenie ciągów przyczynowo-skutkowych uwzględniających czynniki, procesy i formy w odniesieniu do działalności lodowca i lądolodu.

Łatwość: O – 0,17 LO – 0,19 LP – 0,07.

Zadanie okazało się *bardzo trudne* w obu typach szkół. Wymagało szczegółowej wiedzy dotyczącej działalności lodowców i wód polodowcowych. Rozwiązań dobrych było bardzo mało. W „formach” najlepiej umiejscawiano w ciągu „morenę czołową”, a tylko w pojedynczych przypadkach „pradolinę”. W „procesach” zupełnie nie radzono sobie z „egzaracją”, a tylko nieco lepiej z „osadzaniem”. Najgorzej wypadło wpisywanie do ciągów „czynników”.

Zadanie 49. (4 pkt.)

Umiejętność: Wykorzystanie informacji zapisanej w różnej postaci oraz własnej wiedzy do opisywania oraz wyjaśniania zdarzeń, zjawisk i procesów (II).

Czynność: Rozpoznanie z rysunku profilu glebowego typu genetycznego gleby oraz podanie nazw poziomów i strefy klimatycznej, w której ta gleba występuje.

Łatwość: O – 0,45 LO – 0,47 LP – 0,33.

Zadanie okazało się *trudne*. Błędy popełniano we wszystkich poleceniach. Najwięcej dobrych odpowiedzi dotyczyło poziomu próchnicznego, a najmniej typu gleby. Wielu zdających nie pisało nic o typie gleby, ale nazywało klimat (rzadziej strefę klimatyczną), w którym ona występuje.

Zadanie 50. (2 pkt.)

Umiejętność: Charakteryzowanie szaty roślinnej Polski (I).

Czynność: Rozpoznanie pięter roślinnych w polskich górach w oparciu o opis pięter sąsiadujących.

Łatwość: O – 0,13 LO – 0,14 LP – 0,07.

Zadanie okazało się *bardzo trudne* w obu typach szkół. Zaledwie 5,7% uczniów z LO i 1,3% z LP rozwiązało to zadanie w całości. Można więc powiedzieć, że umiejętność rozpoznawania górskich pięter roślinno-klimatycznych w Polsce nie została w ogóle opanowana.

Zadanie 51. (3 pkt.)

Umiejętność: Wykonywanie obliczeń z zakresu geografii społeczno-ekonomicznej (II).

Czynność: obliczenie przyrostu naturalnego, migracyjnego i rzeczywistego na danym terenie.

Łatwość: O – 0,09 LO – 0,10 LP – 0,04.

Zadanie okazało się najtrudniejsze w całym arkuszu. Tylko 6,47% uczniów LO i 2,62% LP uzyskało maksimum punktów. Powszechnie popełnianym błędem było pomijanie mian. W rezultacie wyniki końcowe obliczeń uzyskiwane w promilach traktowano jako wielkości procentowe. Nie poddawano ich krytycznej ocenie, a taką możliwość miał każdy zdający, porównując uzyskane wielkości z podaną w tabeli liczbą ludności.

Zadanie 52. (2 pkt.)

Umiejętność: Przedstawienie zróżnicowania rasowego ludności świata (I).

Czynność: Wskazać główne rasy ludzkie, pomiędzy którymi w przeszłości historycznej pojawiały się konflikty.

Łatwość: O – 0,36 LO – 0,37 LP – 0,29.

Zadanie okazało się *trudne*. Wymagało nie tylko znajomości ras ludzkich, ale także wiadomości historycznych dotyczących kolonizacji innych kontynentów przez rasę białą. Najwięcej problemów stwarzała odpowiedź w podpunkcie b.) (często używano nazwy „rasa czerwona”), a następnie w c.) (używano nazwy rasa australijska”).

Zadanie 53. (3 pkt.)

Umiejętność: Ocenianie kierunku, rozmiarów i tempa zmian środowiska przyrodniczego, ludności i gospodarki na różnych etapach rozwoju społeczno-gospodarczego (III).

Czynność: Podanie przykładów świadczących o zmianach, jakie zaszły w użytkowaniu ziemi na wskazanych obszarach.

Łatwość: O – 0,24 LO – 0,25 LP – 0,16.

Zadanie okazało się *trudne dla zdających* w LO i *bardzo trudne* w LP. Z polecenia wynikało podanie zmian w użytkowaniu ziemi, a więc użytkowania pierwotnego i aktualnego. Tymczasem zdecydowana większość odpowiedzi ograniczała się do aktualnego wykorzystania terenu.

Zadanie 54. (4 pkt.)

Umiejętność: Prognozowanie na podstawie dostarczonej informacji (II).

Czynność: Przedstawienie na wykresie prognozowanych zmian salda migracji oraz argumentowanie przewidywanych zmian.

Łatwość: O – 0,46 LO – 0,47 LP – 0,36.

Zadanie okazało się *trudne* w obu typach szkół. Na ogół zdający rysowali poprawny diagram dający przypuszczalny obraz salda migracji. W argumentacji odpowiedzi były niepełne i często bardzo ogólnikowe.

Zadanie 55. (2 pkt.)

Umiejętność: Wyjaśnianie przyczyn zmian zachodzących w zasiedlaniu poszczególnych regionów świata i Polski oraz przyczyn i konsekwencji eksplozji demograficznej (I).

Czynność: Wskazanie kierunków ruchu ludności w obrębie aglomeracji miejskiej.

Łatwość: O – 0,89 LO – 0,90 LP – 0,82.

Zadanie okazało się *bardzo łatwe* w LO i *łatwe* w LP. Na ogół nie sprawiało większych problemów i zdający udzielali poprawnych odpowiedzi.

Zadanie 56. (2 pkt.)

Umiejętność: Wykorzystanie informacji zapisanej w różnej postaci oraz własnej wiedzy do opisywania oraz wyjaśniania zdarzeń zjawisk i procesów (II).

Czynność: Wyjaśnienie współczesnych procesów osadniczych w Polsce.

Łatwość: O – 0,59 LO – 0,60 LP – 0,52.

W obu typach szkół zadanie okazało się *umiarkowanie trudne*. Najczęstszą odpowiedzią była ucieczka od uciążliwego życia w dużym mieście, a drugą w kolejności wzrost zamożności mieszkańców miast i budowa przez nich domów poza miastem. Zazwyczaj poprzestawano na podaniu jednej przyczyny (52% zdających w obu typach szkół).

Zadanie 57. (4 pkt.)

Umiejętność: Ocenianie konsekwencji przemian politycznych, gospodarczych, społecznych i kulturowych we współczesnym świecie (II).

Czynność: Wyjaśnienie procesów gospodarczych zachodzących w Polsce pod koniec XX wieku oraz ocena ich konsekwencji.

Łatwość: O – 0,42 LO – 0,44 LP – 0,32.

Zadanie okazało się *trudne*. Na ogół poprawnie wyjaśniano termin „restrukturyzacja”, a błędnie „reprivatyzacja” (mylono go z „privatyzacją”). Zdający, jeżeli już formułowali, to poprawnie skutki restrukturyzacji przemysłu w GOP.

Zadanie 58. (4 pkt.)

Umiejętność: Wykorzystanie informacji zapisanej w różnej postaci oraz własnej wiedzy do opisywania oraz wyjaśniania zdarzeń, zjawisk i procesów (II).

Czynność: Przedstawienie i wyjaśnienie przyczyn zmian w produkcji energii elektrycznej oraz ocena wybranych wskaźników ekonomicznych jako mierników poziomu rozwoju gospodarczego.

Łatwość: O – 0,47 LO – 0,49 LP – 0,38.

Zadanie okazało się *trudne*. Maturzyści lepiej odpowiadali na polecenie a). W poleceniu b) na ogół wybierali wskaźnik produkcji energii na jednego mieszkańca i najczęściej uzasadniali swój wybór. Zdarzały się jednak wybory, jako wskaźnika, bezwzględnej wielkości produkcji energii z próbą uzasadnienia.

Zadanie 59. (2 pkt.)

Umiejętność: Przedstawienie rozwoju oraz roli łączności w gospodarce Polski i świata (I).

Czynność: Podanie przykładów zmian wynikających z rozwoju nowoczesnych systemów łączności.

Łatwość: O – 0,72 LO – 0,74 LP – 0,61.

Zadanie okazało się w LO *łatwe*, a w LP *umiarkowanie trudne*. Na dość liczne dobre rozwiązanie mogła mieć wpływ zarówno tematyka zadania (aktualna), ale również możliwość wykorzystywania własnej, pozaszkolnej wiedzy ucznia.

Zadanie 60. (2 pkt.)

Umiejętność: Ocenianie konsekwencji przemian politycznych, gospodarczych, społecznych i kulturowych we współczesnym świecie (III).

Czynność: Podanie przykładów regionów świata, w których wysoki przyrost naturalny jest przyczyną głodu i niedożywienia oraz przedstawienie przyczyn trudności likwidacji tego zjawiska.

Łatwość: O – 0,62 LO – 0,64 LP – 0,50.

Zadanie funkcjonowało jako *umiarkowanie łatwe*. Zdający na ogół poprawnie określali przyczyny głodu i niedożywienia i wskazywali na trudności w ich zlikwidowaniu. Gorzej było z podaniem regionów dotkniętych głodem i niedożywieniem. Często podawano całe kontynenty lub nawet kraje, które już dawno wyeliminowały u siebie głód.

Zadanie 61. (4 pkt.)

Umiejętność: Wykorzystanie informacji zapisanej w różnej postaci oraz własnej wiedzy do opisywania oraz wyjaśniania zdarzeń, zjawisk i procesów (II).

Czynność: Określenie na podstawie wykresu zmian strukturalnych w rolnictwie i podanie ich przyczyn.

Łatwość: O – 0,55 LO – 0,58 LP – 0,41.

W LP zadanie okazało się *trudne*, a w LO *umiarkowanie trudne*. Wychwycenie zmian strukturalnych w rolnictwie nie było trudne dla zdających, chociaż i tu pojawiały się odpowiedzi nie wynikające z analizy wykresu, lecz z pamięci. Większe problemy stwarzało podanie przyczyn zmian towarowości rolnictwa. Odpowiedzi wskazywały, że uczniowie często nie rozumieją tego terminu. Poprawnie formułowano zmiany udziału rolnictwa w tworzeniu PKB.

Zadanie 62. (3 pkt.)

Umiejętność: Ocenianie konsekwencji przemian politycznych, gospodarczych, społecznych i kulturowych we współczesnym świecie (III).

Czynność: Obliczenie na podstawie danych statystycznych salda bilansu handlowego oraz ocena i uzasadnienie wpływu bilansu handlowego na rozwój gospodarczy wskazanych krajów.

Łatwość: O – 0,71 LO – 0,73 LP – 0,61.

Zadanie okazało się *łatwe* w LO i *umiarkowanie trudne* w LP. Nie popełniano błędów w obliczaniu bilansów handlowych Polski i Japonii. W odpowiedziach na polecenie b) często pomijano porównanie, a ocenę odnoszono tylko do jednego z państw.

Zadanie 63. (4 pkt.)

Umiejętność: Ocenianie konsekwencji przemian politycznych, gospodarczych, społecznych i kulturowych we współczesnym świecie (III).

Czynność: Wskazanie pozytywnych i negatywnych skutków podanych zjawisk społeczno-gospodarczych współczesnego świata.

Łatwość: O – 0,48 LO – 0,50 LP – 0,34.

W LO zadanie funkcjonowało jako *umiarkowanie trudne*, a w LP jako *trudne*. Zarówno we „wzroście inwestycji zagranicznych”, jak i w „konsumpcyjnym stylu życia” skutki pozytywne formułowano poprawnie, a mniej poprawnie, czasami wręcz błędnie, skutki negatywne.

Zadanie 64. (5 pkt.)

Umiejętność: Wykorzystanie informacji zapisanej w różnej postaci oraz własnej wiedzy do opisywania oraz wyjaśniania zdarzeń, zjawisk i procesów (II).

Czynność: Podanie propozycji rozwiązania problemów demograficznych oraz interpretowanie wskaźników demograficznych wybranych krajów.

Łatwość: O – 0,77 LO – 0,79 LP – 0,67.

Zadanie okazało się *łatwe* w LO i *umiarkowanie trudne* w LP. Zdający na ogół nie mieli kłopotu z rozwiązaniem poleceń a) i b). Więcej problemów stwarzało polecenie c), w którym najczęściej podawano jedną propozycję działania, szeroko ją opisując.

Zadanie 65. (2 pkt.)

Umiejętność: Charakteryzowanie zależności człowiek–środowisko na różnych etapach rozwoju cywilizacyjnego (I).

Czynność: Wskazanie przykładów nieracjonalnych działań w zakresie gospodarowania zasobami przyrodniczymi.

Łatwość: O – 0,93 LO – 0,93 LP – 0,89.

Zadanie było *najłatwiejszym* w arkuszu. Aż 86,8% zdających z LO i 81,8% z LP uzyskało maksimum punktów. Nieliczne błędy mogły być wynikiem nieuważnego przeczytania polecenia. Najczęściej trafnie wybierano działania nie służące racjonalnej gospodarce.

Zadanie 66. (2 pkt.)

Umiejętność: Opisywanie przykładów działań podejmowanych przez rządy państw, organizacje międzynarodowe i regionalne w celu rozwiązywania problemów globalnych, transgranicznych i lokalnych (I).

Czynność: Przedstawienie walorów parków narodowych wpisanych na listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego UNESCO.

Łatwość: O – 0,30 LO – 0,31 LP – 0,27.

Zadanie okazało się *trudne*. Równie często podawano nazwę właściwą, jak i błędną. Wśród tych ostatnich najczęściej pojawiały się: Tatrzański, Biebrzański, Słowiński, Kampinoski. Być może mylono tu Światowe Dziedzictwo Kulturowe i Przyrodnicze UNESCO z Rezerwatami Biosfery UNESCO. W przyczynach najczęściej wymieniano błędnie żubra.

Zadanie 67. (3 pkt.)

Umiejętność: Wykorzystanie informacji zapisanej w różnej postaci oraz własnej wiedzy do opisywania oraz wyjaśniania zdarzeń, zjawisk i procesów (II).

Czynność: Podanie przykładów niekorzystnych zmian w środowisku wywołanych budową sztucznych zbiorników wodnych.

Łatwość: O – 0,72 LO – 0,74 LP – 0,63.

Dla zdających w LO było to zadanie *łatwe*, a w LP *umiarkowanie trudne*. Z analizą tekstu źródłowego radzono sobie dobrze. Formulowane na jego podstawie skutki były poprawne, z wyjątkiem jednego. Do dość często przytaczanego negatywnego skutku dla środowiska „wysychanie rzek” zapominano dodawać jego drugi człon (poniżej zapory, przy ujściach). Gorzej wypadły rozwiązania polecenia b), które często zawierały negatywny skutek opisany w tekście, a nie wymieniony w poleceniu a).

Zadanie 68. (1 pkt)

Umiejętność: Opisywanie przykładów działań podejmowanych przez rządy państw, organizacje międzynarodowe i regionalne w celu rozwiązywania problemów globalnych transgranicznych i lokalnych (I).

Czynność: Wskazanie najistotniejszych działań służących zmniejszeniu emisji gazów cieplarnianych do atmosfery.

Łatwość: O – 0,94 LO – 0,95 LP – 0,91.

Było to najłatwiejsze zadanie w całym arkuszu. Maturzyści bardzo dobrze opanowali wymagania egzaminacyjne sprawdzające, które technologie produkcji energii nie emitują gazów cieplarnianych do atmosfery.

Zadanie 69. (2 pkt.)

Umiejętność: Charakteryzowanie globalnych i regionalnych problemów środowiskowych (I).

Czynność: Wyjaśnienie wpływu wskazanych czynników przyrodniczych na występowanie obszarów suchych w Australii.

Łatwość: O – 0,22 LO – 0,24 LP – 0,09.

Zadanie okazało się *trudne* w LO i *bardzo trudne* w LP. Wskazuje ono, że albo wiedza na temat niektórych zjawisk przyrodniczych (prądy morskie, pasaty) jest niepełna, albo nie zostało opanowane jej zastosowanie do wyjaśniania regionalnych cech środowiska. Więcej poprawnych odpowiedzi było na temat wpływu prądu morskiego.

Zadanie 70. (4 pkt.)

Umiejętność: Wykorzystanie informacji zapisanej w różnej postaci oraz własnej wiedzy do opisywania oraz wyjaśniania zdarzeń zjawisk i procesów (I).

Czynność: Sformułowanie na podstawie mapy i własnej wiedzy wniosków dotyczących rozmieszczenia i przyczyn występowania różnych typów powodzi w Polsce.

Łatwość: O – 0,31 LO – 0,33 LP – 0,20.

W obu typach szkół zadanie było *trudne*. Ujawniło ono brak wiedzy na temat powodzi w Polsce oraz braki w umiejętności czytania mapy. Analizy mapy dokonywano jednostronnie, wyłącznie według typów powodzi. Nie zauważono ani jednej interpretacji regionalnej (np. na tym obszarze występują 3 typy powodzi, a na innym 2). W poleceniu b) z typami powodzi jakoś sobie radzono, bo można to było wyczytać z mapy, ale podanie miesięcy najczęstszego występowania poszczególnych typów było zadaniem zbyt trudnym.

Zadanie 71. (4 pkt.)

Umiejętność: Charakteryzowanie globalnych i regionalnych problemów środowiskowych (I).

Czynność: Podanie przyczyn degradacji środowiska przyrodniczego w Polsce na wskazanych obszarach występowania klęsk ekologicznych.

Łatwość: O – 0,36 LO – 0,38 LP – 0,27.

W obu typach szkół zadanie okazało się *trudne*. Ujawniło ono braki w wiadomościach sprawdzanych tym zadaniem. Odpowiedzi były najczęściej niepełne. W przypadku Bełchatowa pisano „wydobycie węgla brunatnego”, nie wspominając o elektrowni jako głównym sprawcy emisji. Dla LGOM-u pisano „wydobycie miedzi”, ale już nic o hutnictwie tego metalu, znów głównym sprawcy zanieczyszczeń. Obszaru krakowskiego najczęściej nie wiązano z napływem zanieczyszczeń z GOP-u, a wskazywano jedynie na sprawców lokalnych.

4. Podsumowanie i wnioski końcowe

Szczegółowa analiza poszczególnych zadań pokazuje, które umiejętności zostały opanowane w stopniu zadowalającym, a które w niewystarczającym. Niemniej wydaje się celowe wymienienie niektórych z nich jako opanowanych najslabiej. Niewątpliwie młodzież powinna dużo lepiej opanować umiejętności:

- czytania rysunku poziomicowego na mapie,
- obliczania wysokości i rzeczywistej powierzchni terenu z mapy,
- syntetycznego czytania map tematycznych,
- czytania informacji zawartej na wykresach,
- większego zwracania uwagi przy dokonywaniu obliczeń i prezentacji wyników na jednostki i miana,
- kryterialnego podejścia do obliczanych wyników,
- wyznaczania kierunków ruchu powietrza i oznaczanie ośrodków barycznych w cyrkulacji międzyzwrotnikowej,
- przewidywania następstw zjawisk i procesów przyrodniczych i społecznych,
- uzasadniania swojego stanowiska,
- dostrzegania zależności długości dnia od pory roku i szerokości geograficznej,
- ścisłego wykonywania poleceń zawartych w zadaniach,

Należy dodać również uwagę dotyczącą wiadomości. Najczęściej są one pobieżne i nieugruntowane.